

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte predsedníčky JUDr. Margity Fridovej a členiek senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej v právnej veci navrhovateľa: **O. T., B., T.**, IČO: X. zast. JUDr. A. G., advokátkou, B., T. proti odporcovi: **V., M., B.**, Krajská pobočka N., C. N., IČO: X., o zaplatenie Sk 1 620 021,33,- s prísl., na dovolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 26 Cob 130/2005-134 zo dňa 13.decembra 2005 takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 26 Cob 130/2005-134 zo dňa 13.decembra 2005 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Dovolaním napadnutým rozsudkom krajský súd ako súd odvolací zmenil v napadnutej časti rozsudok Okresného súdu v Topoľčanoch tak, že návrh navrhovateľa zamietol. Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

V dôvodoch svojho rozsudku uviedol, že vychádzajúc z obsahu spisu ako aj konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu odvolacieho súdu mal preukázané skutočnosti, z ktorých naďalej pri svojom rozhodnutí vychádzal, a ktoré neboli medzi účastníkmi sporné. Takýmito

skutočnosťami sú tie, že navrhovateľ dodal poisťovníkovi odporcu lieky a liečivá v období január 2003 až august 2004, pričom predmetné dodanie liekov odporcovi riadne vyfakturoval a následne boli tieto faktúry zo strany odporcu uhradené po lehote ich splatnosti t.j. s omeškáním. V období, kedy sa odporca dostal do omeškania, uhradil navrhovateľom vystavené faktúry po lehote ich splatnosti, boli platné a účinné dve zákonné úpravy, pričom navrhovateľovi vznikol nárok domáhať sa poplatku z omeškania v zmysle ustanovenia § 38 ods. 4 zák.č. 273/1994 Z.z. a ustanovenia § 38 ods. 4 zák.č. 138/2003 Z.z., ktoré špecifikovali výšku poplatku z omeškania do 31.5.2003 vo výške 0,1% a od 1.6.2003 vo výške 0,01% za každý deň omeškania.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky Ústavný súd SR rozhoduje o súlade zákonov s Ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Podľa prvej vety odseku 3 citovaného článku Ústavy SR, Ústavný súd svojim rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne ich ustanovenia účinnosť. Podľa § 41 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, nález, ktorým sa zistil nesúlad právnych predpisov s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou, vyhlási sa spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Nález je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov. Podľa § 41 a/ ods. 1 citovaného zákona, právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia Nálezu Ústavného súdu v Zbierke zákonov.

Z citovaných ustanovení je zrejmé, že ustanovenie § 38 ods. 4 Zákona o zdravotnom poistení stratilo účinnosť až dňom vyhlásenia Nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 17.5.2004, a preto jeho účinnosti sa Nález Ústavného súdu spätne nemôže dotýkať. Navrhovateľ si v prejednávanej veci uplatnil nárok na zaplatenie poplatku z omeškania za obdobie platnosti a účinnosti ustanovenia § 38 ods. 4 zák.č. 138/2003 t.j. v čase už spomínanej platnosti a účinnosti tohto zákonného ustanovenia, a preto odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa vo veci nesprávne rozhodol pokiaľ za obdobie omeškania odporcu priznal navrhovateľovi poplatok z omeškania vo výške platnej a účinnej do 31.5.2003 napriek tomu, že omeškание odporcu prebiehalo aj v čase platnosti a účinnosti zákonnej úpravy, upravujúcej inú výšku poplatku z omeškania počnúc od 1.6.2003.

Odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nebolo vecne správne, a preto jeho rozhodnutie v napadnutej časti, prevyšujúcej odporcom uznaný rozsah

poplatku z omeškania presahujúci sumu 150 566,15,- Sk zmenil a tento presahujúci nárok navrhovateľa zamietol podľa ust. § 220 OSP. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 OSP tak, že mu žiadne trovy nepriznal, pretože si ani žiadne neuplatnil.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ dovolanie.

Uviedol, že nesúhlasí s argumentmi uvedenými v rozsudku krajského súdu z dôvodu, že § 38 ods. 4 podľa novely č. 138/2003 Z.z. stratil svoju účinnosť ako aj platnosť v dôsledku vydaného nálezov Ústavného súdu SR č. 396 zo 17.mája 2004. Týmto nálezom Ústavný súd SR tento paragraf novely vyhlásil za protiústavný a z dôvodovej správy vyplýva, že je to práve v dôsledku diferencovanej úpravy poplatku z omeškania, ktorá vznikla po prijatí tejto novely, podľa ktorej si zdravotnícke zariadenie voči poisťovni mohlo uplatniť poplatok z omeškania vo výške 0,01% za každý deň omeškania, avšak zdravotná poisťovňa si voči dlžníkom uplatňovala poplatok z omeškania vo výške 0,1% až 0,2% za každý deň omeškania. Podľa § 41a ods.1,2,3 zák.č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, právny predpis jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezov Ústavného súdu SR v zbierke zákonov. Dňa 15.1.2005 po uplynutí 6-mesačnej lehoty, v ktorej mala Národná rada SR uviesť ustanovenie § 38 ods. 4 zák. 273/94 Z.z. v znení novely č. 138/2003 Z.z. do súladu s Ústavou, a preto toto ustanovenie upravené novelou č. 138/2003 Z.z. stratilo týmto dňom aj platnosť.

V zmysle citovaného zákona o organizácii ÚS SR podľa § 41a stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezov Ústavného súdu, sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených, ak však išlo len o ich zmenu alebo doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením. Pred novelou č. 138/2003 Z.z., ktorej § 38 ods. 4 Ústavný súd vyhlásil za protiústavný, platil skorší právny predpis a to zákon č. 273/94 Z.z., ktorého § 38 ods. 4 ustanovil poplatok z omeškania vo výške 0,1% za každý deň omeškania. Keďže toto ustanovenie predchádzalo novele č. 138/2003 Z.z., a teda bolo skorším právnym predpisom, prináleží navrhovateľovi aj po 1.6.2003 poplatok z omeškania vo výške 0,1% za každý deň omeškania. Výšku poplatku z omeškania vo výške 0,1% za každý deň omeškania v pôvodnom znení nikto na Ústavnom súde nenapadol pre jej nesúlad s Ústavou SR. Nie je teda opodstatnené tvrdenie, že by § 38 ods. 4 bol neúčinný a neplatný, neúčinná a neplatná je len jeho novelizácia. Navrhuje, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v zamietajúcom výroku a vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací prejednal dovolanie navrhovateľa po zistení, že je podľa § 238 ods. 1 OSP prípustné a napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 a 2 OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Vychádzal zo zistenia, že predmetom sporu je navrhovateľom uplatnené právo na zaplatenie poplatku z omeškania za oneskorenú úhradu účtovných dokladov – faktúr spolu v sume 1 620 021,33,- Sk. Súd prvého stupňa priznal navrhovateľovi právo na zaplatenie vyúčtovaného poplatku z omeškania uplatneného podľa § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z.z. v znení platnom do 31.5.2003 t.j. vo výške 0,1% za každý deň omeškania. Vychádzal z toho, že dňa 17.5.2004 vydal Ústavný súd SR nález, podľa ktorého ustanovenie § 38 ods. 4 citovaného zákona v znení jeho novely č. 138/2003 Z.z. stratilo platnosť a účinnosť. Táto novela zmenila výšku poplatku z omeškania, ktoré si mohlo voči zdravotnej poisťovni uplatniť zdravotnícke zariadenie z 0,1% na 0,01%.

Keďže nálezom Ústavného súdu napadnuté ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 138/2003 Z.z. stratilo platnosť a účinnosť, súd prvého stupňa postupoval v zmysle § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, a to s poukazom na § 41a ods. 1, 2, 3 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov. Keďže išlo o zmenu alebo doplnenie zák. č. 273/1994 Z. z. podľa ustanovenia § 41a ods. 1 až 3 zák. č. 38/1993 Z.z. bol toho názoru, že treba postupovať podľa skoršieho právneho predpisu, ktorý platil pred zmenou a doplnením, teda podľa § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z.z. účinného do 31.5.2003, ktorý ustanovoval poplatok z omeškania vo výške 0,1% za každý deň omeškania.

Odvolací súd bol iného právneho názoru, keď na odvolanie odporcu zmenil v napadnutej časti rozhodnutie prvostupňového súdu a poplatok z omeškania vyúčtovaný po 1.6.2003 nepriznal v uplatnenej výške. Nespochybnil, že nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 17.5.2004 ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení stratilo účinnosť, vyslovil však, že jeho účinnosti sa nález spätne nemôže dotýkať. Uviedol, že navrhovateľ si v prejednáwanej veci uplatnil nárok na zaplatenie poplatku z omeškania za obdobie platnosti a účinnosti ustanovenia § 38 ods. 4 zák. č. 138/2003 Z.z., a preto súd nesprávne rozhodol, pokiaľ za obdobie omeškania odporcu priznal navrhovateľovi poplatok z omeškania vo výške platnej a účinnej do 31.5.2003 napriek tomu, že odporca sa dostal do omeškania v čase platnosti a účinnosti zákonnej úpravy upravujúcej poplatok z omeškania počnúc od 1.6.2003.

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov. Podľa § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených, ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením. Z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL.ÚS 38/03 zo dňa 17.5.2004 vyplýva, že ústavný súd okrem iného vyslovil aj nesúlad ustanovenia § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení s čl. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy. Nález bol uverejnený v Zbierke zákonov pod č. 396/04 Z.z. dňa 15.7.2004. Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojim rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Treba preto v predmetnom prípade posúdiť hmotnoprávne účinky nálezu ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov. Tieto podľa nálezov Ústavného súdu pri posudzovaní predmetnej problematiky (č. I. ÚS 159/06-29 a č. I.ÚS 60/06-24) pôsobia ex tunc, teda nie iba od momentu uverejnenia nálezu, pretože ide o aplikáciu nesúladného právneho predpisu. Ústavný súd v tejto súvislosti vyslovil, že hoci ústava a zákon o ústavnom súde nemajú výslovné ustanovenia o hmotnoprávnych účinkoch nálezu o nesúlade vydaného pred právoplatným skončením konania, treba dôjsť k záveru, že v týchto veciach nastávajú hmotnoprávne účinky pre všetkých účastníkov konania ex tunc. Pri kolízii medzi princípom zachovávanía ústavnosti a princípom právnej istoty treba dať prednosť princípu ústavnosti.

Z uvedeného teda vyplýva, že súd nebude aplikovať ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení zák. č 138/2003 Z.z. ani na prípady pred uverejnením nálezu ústavného súdu, pretože by aplikoval právny predpis, ktorý nie je v súlade s ústavou. Platí preto v zmysle § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde skoršie znenie ustanovenia § 38 ods. 4, ktoré upravovalo poplatok z omeškania vo výške 0,1% na celé omeškanie odporcu s úhradou faktúr.

Vzhľadom na uvedené závery dovolací súd dovolaniu navrhovateľa vyhovel.

O trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí o veci samej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 22.januára 2008

JUDr. Margita Fridová, v. r.
predsedníčka senátu